

Lyhyesti

EKONOMISTIEN JÄRJESTÖTOIMINTAA SUOMESSA

Suomessa toimii kolme suurta ja perinteikästä ekonomistien yleisjärjestöä. Yli satavuotinen historia on niin Kansantaloudellisella yhdistyksellä kuin myös sen ruotsinkielisellä sisarjärjestöllä Ekonomiska Samfundetilla. Varsin pitkä taival on takanaan myös Taloustieteellisellä seuralla. Ne ovat kaikki vakiinnuttaneet asemansa ja toimivat myös eri ekonomistisukupolvet yhteen kokoavina keskustelufoorumeina.

Monen taloustieteellisen järjestön toiminta on alkanut ensin epävirallisista tapaamisista. Parin viime vuosikymmenen aikana Suomeen on muodostunut lukuisia virallisia ja epävirallisia ekonomistiseuroja, joiden jäsenistöt koostuvat yhä spesifimpien aihepiirien edustajista. Mukana on usein myös muita kuin ekonomisteja. Toiminta on virallistettu yleensä siinä vaiheessa, kun on syntynyt kansainvälistä yhteistyötä.

Myös *Kansantaloudellinen Yhdistys* aloitti 1880-luvulla yksityisenä keskustelukerhona. Virallisesti järjestö on perustettu vuonna 1884. Yhdistyksen historiikki kuvaa alkutaivalta värikkäästi. Vuosisadan vaihteessa yhdistyksen muodosti lähinnä samoin ajattelevien vanhasuomalaisten piiri. Huolta kannettiin mm. maakaupan yhteydessä esiintyvistä koronkiskonnasta. Yhdistyksen sihteeri lähetettiin kesällä 1892 Viipurin läänin maalaiskuntiin selvittämään ongelmaa. Myös raittiusasia koettiin tärkeäksi. Vuonna 1904 Yhdistyksessä etsittiin

keinoja yksityisten metsänomistajien metsäntuhlauksen ehkäisemiseksi. Eräänä syynä tuhlaukselle pidettiin huonoja uuneja. Päätettiin asettaa komitea, joka hankkisi piirustukset uusille, puita säästäville uunimalleille. Myöhemmin komitean työ laajennettiin myös saunanuuehin. Vuonna 1924 yhdistyksessä vieraili saksalainen *Werner Sombart*, joka käsitteli mm. talouselämää ja rakkauselämää niiden keskinäisessä yhteydessä.

Vuonna 1892 Suomen ensimmäinen naistohdori *Tekla Hultin* esitelmöi yhdistyksessä aiheesta ”Nykyajan valtion tehtävät”. Hän tarkasteli mm. julkisen talouden kasvun sietorajoja. Tohtori Hultin varoitti valtion tehtävien laajentamisesta, koska valtio voi yliaktiivisuudellaan näivettää aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden. Viime vuosikymmeninä aiheet ovat painottuneet talouspolitiikkaan ja tilaisuudet on uutisoitu usein myös tiedotusvälineissä. Joka syksy on kuultu valtiovarainministerin budjettiesitelmä. Jotkut aiheet näyttävät säilyttäneen ajankohtaisuutensa yli vuosisadan.

Kansantaloudellisen Yhdistyksen keskeinen toimintamuoto on ollut alusta alkaen myös suomenkielinen julkaisutoiminta. Yhdistyksellä on ollut historiansa kuluessa useita erilaisia tutkimussarjoja. Vuonna 1904 aloitti toimintansa oma lehti ”Yhteiskuntataloudellinen Aikakauskirja”, jonka nimi muutettiin vuonna 1929 Kansantaloudelliseksi aikakauskirjaksi.

Kansantaloudellisen Yhdistyksen ensimmäinen esimies (v. 1892) oli *Yrjö-Sakari Yrjö-Koskinen*. Esimiehinä ovat toimineet myös mm. *J.K.Paasikivi* (vuosina 1908, 1925, 1930 ja 1931) ja *Risto Ryti* (v. 1926). *Mauno Koivisto* on ollut johtokunnan jäsenenä vuodet 1966–1968.

Kansantaloudellisen Yhdistyksen vuosikokouksessa 19.4.1999 valittiin yhdistyksen uudeksi esimieheksi Antti *Suvanto* Suomen Pankista ja varaesimieheksi Sirpa *Wallius* Meritasta. Johtokunnan muut jäsenet ovat Pasi *Holm* VATT:sta, Jussi *Mustonen* TT:stä, Jaakko *Pehkonen* Jyväskylän yliopistosta ja Pekka *Sutela* Suomen Pankista.

Lisätietoja: sihteeri Helena.Knuutila@hk.fi (Ks. myös *Sata vuotta suomalaista kansantaloustiedettä. Kansantaloudellinen Yhdistys 1884-1984*. Toimittaneet H. Koskenkylä, J. Pekkarinen, A. Räikkönen ja P. Vartia. Vammala 1984.)

Ekonomiska Samfundet on perustettu vuonna 1894. Jo kolme vuotta aikaisemmin toimi sen edeltäjä Ekonomiska Klubben, jonka jäsenkunta oli suunnilleen sama. Järjestöllä on nyt noin 900 jäsentä, joista useimmat ovat ruotsinkielisiä, mutta mukana on myös suomenkielisiä. Kaikki taloudellisista ja yhteiskuntataloudellisista kysymyksistä kiinnostuneet voivat liittyä jäseneksi. Toiminta keskittyy kuukausikokouksiin sekä julkaisutoimintaan. Keskeisiä aiheita ovat vuosien mittaan olleet markkinatalous vs. suunnittelu, rahapolitiikka sekä suhdanne- ja kasvukysymykset.

Oma julkaisu *Ekonomiska Samfundets Tidskrift* alkoi ilmestyä vuosisadan vaihteessa ja sitä julkaistaan nyt kolme kertaa vuodessa. Lehdellä on ollut hyvin pitkäaikaisia päätoimittajia. Sotien jälkeen *Hugo E. Pipping* toimi päätoimittajana parinkymmenen vuoden ajan ja hänen jälkeensä vuodesta 1967 lähtien *Gösta Mickwitz* neljännesvuosisadan ajan.

Vuosittain myönnetään palkinto henkilölle, joka on ruotsin kielellä ansiokkaasti popularisoinut ajankohtaisia tapahtumia ja saavuttanut laajan yleisön. Tähän mennessä palkinnon ovat saaneet mm. *Bror Wahlroos*, *Rolf Kullberg*, *Sixten Korkman*, *Tomas Hellén*, *Johnny Åkerholm*, *Mikael Ingberg* ja *Bengt Holmström*. Tänä vuonna palkinto on myönnetty professori *Edvard Anderssonille*.

Ekonomiska Samfundetin puheenjohtajana toimii tällä hetkellä *Filip Frankenhaeuser*, varapuheenjohtajana *Marianne Stenius* sekä johtokunnan muina jäseninä *Philip Aminoff*, *Martin Granholm*, *Bo Harald*, *Rune Stenbacka* ja *Johnny Åkerholm*.

Lisätietoja: sihteeri Edvard Johansson, johansso@shh.fi. (Ks. myös Ekonomiska Samfundetin satavuotishistorian teemanumero *Ekonomiska Samfundets Tidskrift* No. 3, 1994.)

Taloustieteellinen Seura aloitti toimintansa vuonna 1936 Taloustieteellisen Kerhon nimellä. (Nykyinen nimi, virallisesti Taloustieteellinen Seura ry – Nationalekonomiska Sällskapet rf, otettiin käyttöön vuonna 1957.) Järjestö perustettiin nuorten taloustieteilijöiden omaksi yhdistykseksi vastareaktionä Kansantaloudellisen Yhdistyksen vanhoilliseksi koetulle ilmapiirille.

Taustalla oli myös oppihistoriallisia näkemyseroja. Ns. historiallinen koulukunta oli vielä 1930-luvulla vahva, mutta erityisesti nuorempien taloustieteilijöiden joukossa suosiotaan kasvatti Tukholman koulukunta, joka tukeutui paljolti Keynesin oppeihin. Seuralla olikin erityisenä tavoitteena halu kehittää suomalaista kansantaloustiedettä ja opetusta levittämällä historiallisesta koulukunnasta poikkeavia näemyksiä. Se pyrki edistämään kansantaloustieteen yliopisto-oppikirjojen vaihtamista uudempaa suuntausta edustaviin anglosaksisiin teoksiin.

Kansainväliset yhteydet olivat keskeisellä sijalla Seuran toiminnassa jo alun alkaen. Varsinainen merkkitapaus oli nuorten kansantaloustieteilijöiden pohjoismainen kokous Helsingissä vuonna 1937. Ajatus omasta englanninkielisestä julkaisusta nousi esille jo vuonna 1958 mm. työnimellä *Finnish Economic Papers*. Suomenkielinen julkaisutoiminta aloitettiin vuonna 1962, jolloin ilmestyi ensimmäinen *Taloustieteellisen Seuran Vuosikirja*. Se lakkautettiin vuonna 1989 samalla kun *Finnish Economic Papers* aloitti toimintansa.

Taloustieteellisen seuran historiikki kertoo mm. että vuonna 1966 Taloustieteellisen Seuran syksyn kokouksessa esitelmän piti *Martti Ahtisaari* yhdessä *Jussi Linnamon* kanssa aiheesta ”Ekonomistien ulkomaanmarkkinat”. Vuonna 1972 puheenjohtaja *Seppo Leppänen* totesi muistiossaan, että Seuran esitelmät olivat ihan liiaksi jakautuneet *Olavi Niitamon*, *Jussi Linnamon*, *Ahti Molanderin* ja *Seppo Lindblomin* harteille.

Nuorten ja lupaavien tutkijoiden pitämiä korkeatasoisia esitelmiä alettiin palkita 1970-luvulla esitelmätipendein. Vuonna 1976 stipendin sai *Matti Virén* esitelmästä ”Yritysten optimaalinen lyhyen tähtäimen työvoiman kysyntä” ja vuonna 1977 *Heikki Loikkanen* esitelmästä ”Etsintäteorian soveltaminen työvoimamarkkinoihin”.

Seuran toiminta on keskittynyt Helsinkiin, mutta vuodesta 1979 lähtien on pidetty kansantaloustieteen päiviä – yleensä Helsingin ulkopuolella (mm. Turussa, Lahdessa, Tampereella, Vaasassa, Kemissä ja tänä vuonna Lappeenrannassa). 1990-luvulla suosiota ovat kasvattaneet myös teemailtapäivät. Seuran toimintaa luonnehtii edelleen se, että osallistujakunnan keski-ikä on nuorempi kuin Kansantaloudellisessa Yhdistyksessä.

Seuran puheenjohtajana toimii nyt *Hannu Piekola* ja varapuheenjohtajana *Eero Lehto*,

molemmat Palkansaajien tutkimuslaitoksesta. Muita johtokunnan jäseniä ovat *Marja-Liisa Halko* Helsingin yliopistolta, *Aki Kangasharju* PTT:stä, *Mika Malinranta* Tilastokeskuksesta, *Jukka Pirttilä* Suomen Pankista ja *Timo Tähtinen* ympäristöministeriöstä.

Lisätietoja: seuran sihteeri *Mikko Spolander@bof.fi* (Ks. myös *Mallinikkareita ja isokenkäisiä. Taloustieteellinen Seura 1936–1996*. Toimittaneet *J. Anttila*, *M. Lappalainen* ja *O-P. Ruuskanen*. Vaasa 1996.)

Kansantaloustieteen professorien ja dosenttien yhdistys on perustettu professori *Matti Lepon* aloitteesta marraskuussa 1963. Ensimmäisenä puheenjohtajana oli *Leppo itse*, varapuheenjohtajana *Mikko Tamminen* sekä jäseninä *Carl Erik Knoellinger*, *Tuure Junnila* ja *Olavi Niitamo*. Yhdistyksen perustamiskokouksessa olivat läsnä yhdistysrekisteriin merkittyjen jäsenten lisäksi professorit *Heimer Björkqvist*, *Veikko Halme*, *Lauri O. af Heurlin*, *Osmo V. Jaskari*, *Fedi Vaivio* ja *Raoul Brummert* sekä *dosentti Reino Rossi*.

Yhdistykseen kuuluvat kaikki eri yliopistojen virassa olevat professorit, määräaikaiset viranhaltijat, dosentit ja emeritukset. Jäseniä on noin 100. Tarkoituksena on säännöllisen vuorovaikutuksen aikaansaaminen suomalaisten kansantaloustieteen professorien ja dosenttien kesken Suomessa akateemisen opetus- ja tutkimustyön edistämiseksi.

Nykyisin toiminta käsittää syys- ja kevätkokoukset, joissa käsitellään mm. jatkokoulutusasioita ja laitosten yhteistyötä. Tavoitteena on myös lisätä yliopistojen ja yritys-elämän vuorovaikutusta. Kokoukset järjestetään jonkin yrityksen tiloissa ja ohjelmaan kuuluu isäntäyrityksen toiminnan esittely. Esimerkiksi keväällä 1998 yhdistyksen kevätkokous pidettiin *Jaakko Pöyry Consulting-yhtiön* vieraana. Teemana oli

”Kansainvälisen metsäklusterin taloudelliset kysymykset”.

Ennen KAVAn perustamista yhdistys järjesti omia jatkokoulutuskurssejaan. Sittemmin yhdistys on tukenut taloudellisesti sellaisten KAVA-opiskelijoiden matka- ja majoituskuluja, jotka eivät ole voineet saada korvausta muualta.

Yhdistyksen nykyinen puheenjohtaja on prof. *Jari Kuuluvainen*, varapuheenjohtaja prof. *Pertti Haaparanta* sekä muut johtokunnan jäsenet dos. *Pirkko Aulin-Ahmavaara*, prof. *Vesa Kanninen* ja prof. *Yrjänä Tolonen*. Yhdistyksen sihteeri on Teknillisen korkeakoulun tutkija *Marko Lindroos*. (Aiemmin yhdistyksestä sihteerinä on toiminut mm. *Suvi-Anne Siimes*.)

Lisätietoja: Jari.Kuuluvainen@metla.fi

Naisekonomistit perustettiin vuonna 1980 tavoitteena verkosto tutustumista ja yhteydenpitoa varten. Sille nähtiin tarvetta, koska taloustiede ja alan työpaikat ovat hyvin miesvaltaisia eikä naisten äänen katsottu kuuluvan riittävästi taloudellisessa ja talouspoliittisessa keskustelussa.

Naisekonomistit on epävirallinen ja avoin ryhmä, johon kuuluu lähinnä kansantaloutta opiskelleita tutkijoita ja ekonomisteja korkeakouluista, tutkimuslaitoksista, järjestöistä, tilastokeskuksesta, pankeista, Suomen Pankista, ministeriöstä ja yrityksistä. Osoiterekisterissä on noin 230 nimeä.

Tapaamisia on järjestetty muutaman kerran vuodessa, mm. pankeissa, järjestöissä, Suomen Pankissa tai tutkimuslaitoksissa. Aiheet ovat käsitelleet yleisiä taloudellisia ja talouspoliittisia teemoja kuten rahoitusmarkkinoita, suhdanne-ennusteita, tuottavuutta, verouudistusta, säästämistä, integraatiota jne. Esimerkiksi vuoden vaihteessa kuultiin Handelsbankenissa esitelmä kotitalouksien sijoitustoiminnasta.

Ajoittain keskustelussa on haluttu ottaa esil-

le myös erityisesti naisten kannalta tärkeitä kysymyksiä. Vuonna 1990 naisekonomistien 10-vuotisjuhlaseminaarin aiheena oli ”Miten Työmarkkinat 1990-luvulla vaikuttavat naisten taloudelliseen asemaan?”. Kun lama ravisteli pahimmillaan hyvinvointipalveluja vuonna 1992, allekirjoitti 24 naisekonomistia vetoomuksen julkista sektoria koskevan tutkimuksen uusista painopisteistä. Vetoomus osoitettiin VATTille ja se saatettiin myös hallituksen, eduskuntaryhmien ja tiedotusvälineiden tietoon. Vuonna 1993 naisekonomistit järjestivät yhdessä naiskansanedustajien kanssa keskustelutilaisuuden, jonka aiheena oli ”Taluskriisi ja naiset”.

Tavoitteena on ollut myös edistää naisekonomistien osallistumista talouspolitiikan valmisteluun erilaisissa asiantuntijaryhmissä. Sen väärinkäsityksen torjumiseksi, ettei naisasiantuntijoita monilla talouden aloilla löytyisi, on perustettu rekisteri, johon on koottu jäsenten yhteystiedot ja erikoisalut. Rekisterille toivotaan löytyvän käyttöä mm. koottaessa komiteoita ja työryhmiä.

Kansainvälistymisen astetta ammattikunnassa kuvastanee hyvin se, että Brysseliin perustettiin vuoden 1998 lopulla suomalaisten naisekonomistien oma paikallinen osasto.

Lisätietoja: Aila.Mustonen@labour.fi ja Aino.Salomaki@DG2.ccc.be

Toimialatutkijoiden tieteellinen yhdistys on perustettu 1990-luvun alkupuolella. Jäseniä on yhteensä noin 40 eri yliopistoista, tutkimuslaitoksista, rahoituslaitoksista ja julkiselta sektorilta. Vastaava eurooppalainen järjestö on European Association for Research in Industrial Economics (EARIE).

Vuosittain on järjestetty pari seminaaritilaisuutta ja useana vuonna yhdistyksen toimesta on kutsuttu ulkomainen vieras kansantaloustieteen päiville. Yhdistyksen kokouksissa on ollut

keskustelun aiheena esimerkiksi yksityistäminen, kilpailupolitiikka, elinkeinopolitiikka, yritys rakenteen muutokset ja yrittäjäyys. Vuonna 1998 yhdistys järjesti kaksipäiväisen workshopin aiheesta “Entrepreneurship and the Public Sector”.

Lisätietoja: Vesa.Kanniainen@helsinki.fi

Suomen *Energiaekonomistit* ry pyrkii kokoamaan piiriinsä energiatalouden asiantuntijoita korkeakouluista, valtionhallinnosta, teollisuudesta ja muualta liike-elämästä. Se aloitti toimintansa epävirallisena keskustelupiirinä jo keväällä 1983, ja varsinainen perustava kokous pidettiin lokakuussa 1987. Yhdistyksen perustajajäsenet ovat *Seppo Aho, Pertti Kohi, Ilkka Lavonius, Markku Nurmi, Jyrki Myllyvirta* ja *Pekka Parkkinen*.

Keskustelun edistämiseksi yhdistys kokoaa ja levittää energiataloutta koskevaa informaatiota, järjestää luento- ja keskustelutilaisuuksia sekä pitää yllä yhteyksiä alan kansainvälisiin järjestöihin. Toiminnan päämuotoja ovat olleet pitkään vuosittaiset kevät- ja syyskokoukset esitelmineen. Niissä on tarkasteltu energiapolitiikan keinoja ja mahdollisuuksia sekä näiden suhdetta talouspolitiikan tavoitteisiin, energian kysyntänäkymiä ja esimerkiksi erilaisten muutosten vaikutuksia energiasektorin toimintaan. Lisäksi on järjestetty kesäkokouksia, seminaareja ja tutustumisretkiä.

Yhdistyksellä on viitisenkymmentä henkilöjäsentä. Lisäksi kannatusjäseniä ovat *Gasum Oy, Energia-Ekono Oy, Imatran Voima Oy, Neste Oy* ja *VAPO Oy*. Yhdistyksen jäsenet voivat myös liittyä kansainvälisen energiaekonomistijärjestön International Association for Energy Economics’in jäseniksi.

Lisätietoja: Virve.Rouhiainen@ivo.fi

Pankkiekonomistien kerho on vapaamuoto-

toinen ryhmä pankeissa tai pankkiiriliikkeissä toimivia alan ammattilaisia. Esitelmätilaisuuksia järjestetään keskimäärin neljä kertaa vuodessa. Aiheita ovat olleet mm. palkkaneuvottelut, julkinen sektori, pankkien tulokset, taloudelliset katsaukset, valtion velanotto yms. Ulkopuolisia esitelmöitsijöitä ovat olleet mm. *Veikko Kantola, Jussi Mustonen* ja *Pentti Parmanne, Seppo Riski, Antti Suvanto, Pentti Pikkarainen* sekä *Timo Tyrväinen*. Lisäksi on järjestetty yhteistilaisuus Tuposeton kanssa.

Ryhmän erikoisuutena on, että se julkistaa omia ennusteita. Kunkin kuukauden kymmenes päivä annetaan pankkiekonomistien keskiarvonnuste seuraavaksi julkaistavista tilastotiedoista kuten kuluttajahinnoista, työttömyysasteesta, vaihtotaseesta yms. Ennusteiden tehtävänä on antaa markkinoille näkemys siitä, kehittykö talous odotettuun suuntaan. Näitä ennusteita julkistavat säännöllisesti Reuters ja Startel. Lisäksi sanomalehdet uutisoivat niitä tilanteen mukaan. Pankkiekonomistien ennusteista vastaa kerhon epävirallisena sihteerinä toimiva *Arto Elomaa*.

Ryhmälle luotiin perustettaessa säännöt, mutta se ei ole rekisteröitynyt. Kutsu tilaisuuksiin lähtee noin 10 ekonomistille, jotka hoitavat tiedonvälityksen eteenpäin oman talonsa muille ekonomisteille. Toiminnan taso on valittu kulloistenkin työpaineiden mukaan. Esimerkiksi vuonna 1998 euroon valmistautuminen työllisti ryhmän jäseniä niin paljon, että varsinaisia esitelmätilaisuuksia ehdittiin järjestää vain yksi.

Lisätietoja: arto.elomaa@pankkiyhdistys.fi.

Järjestöekonomistit ovat aloittaneet toimintansa vuonna 1974. Perustava kokous pidettiin Budapestissa Kansantalousyhdistysten neljännen maailmankonferenssin yhteydessä. Mukana olivat tuolloin *Matti Korhonen, Antero Ahtola, Börje Wikstedt* ja *Tuomo Haavisto*. Sit-

temmin seuran puheenjohtajina ovat toimineet *Tauno Ranta, Paavo Grönlund, Arto Ojala* ja *Tuomo Haavisto*.

Seuran jäsenistö koostuu teollisuuden ja elinkeinoelämän järjestöjen palveluksessa olevista ekonomisteista ja tilastotieteilijöistä. Vuonna 1998 jäseniä oli yhteensä 90 henkeä. Järjestöekonomistitkaan ei ole rekisteröitynyt järjestö, vaan toimii lähinnä epävirallisena kerhona.

Toiminnan tavoitteena on ylläpitää jäsenistön ammattitaitoa järjestämällä koulutusta ja ajankohattaisseminaareja noin kerran kuukaudessa. Esimerkiksi vuonna 1975 tutustuttiin IVO:n Loviisan voimalan rakennushankkeeseen ja Nesteen Sköldvikin jalostamoon. 1970-luvun loppulla ja 1980-luvun alkupuoliskolla paneuduttiin lähinnä teollisuuden ja elinkeinoelämän sisäisiin asioihin kuten suhdannekatsauksiin, työllisyystilanteeseen ja kannattavuuslaskelmiin. Etlan tuottamien tutkimusten esittelyllä oli jo silloin keskeinen rooli järjestöekonomistien toiminnassa. 1980-luvun alussa aloitettiin myös yhteydenpito Viron Tiedekatemiaan järjestämällä yhteisseminaareja sekä Virossa että Helsingissä.

Kuukausikokousten aiheet ovat käsitelleet monipuolisesti ajankohtaisia talouden ja talouspolitiikan teemoja. Esitelmien otsikot kertovatkin suomalaisesta lamahistoriasta. *Björn Wahlroos* piti vuonna 1987 esitelmän aiheesta ”Hyödyntääkö kasinotalous reaali-investointeja ja teollisuutta?”. Vuonna 1989 käsiteltiin vaihtotaseongelmia otsikoilla ”Miten tähän on tultu?” ja ”Vaihtotase kuntoon – mutta miten?”. Syksyllä 1990 toimialaliittojen asiantuntijat kysyivät synkkään sävyyn ”Romahtaako vientimme?”. Pankkikriisiä ennakoitiin marraskuussa 1991 *Jorma Arangon* esitelmässä ”Tuleeko Suomeen finanssikriisi?”. *Erkki Virtanen* alusti 1992 aiheesta ”Julkisen sektorin talousongelmat”. Tee- maan palattiin useasti 1990-luvun alkupuolella. Syksyllä 1992 *Johnny Åkerholm* kertoi ”Mar-

kan kellumisen vaikutuksista”. Keväällä 1994 kysyttiin ”Löytyykö työllisyyspolitiikallamme vaihtoehtoja?”

EU- ja EMU-asiat ovat olleet pinnalla koko 1990 luvun. Esimerkiksi toukokuussa 1997 MEP *Paavo Väyrynen* alusti aiheesta ”Miksi ei EMUun ensimmäisten joukossa?” Viime vuosina asialistalle ovat jälleen palanneet suhdanne näkymät ja työllisyyskehitys. Esillä ovat olleet myös toimialaliittojen erityisongelmat.

Lisätietoja: Tuomo.Haavisto@tat.ttiitot.fi

Terveystaloustieteen Seura perustettiin vuonna 1992. Jäseniä seurassa on 32; siihen kuuluvat lähes kaikki alan tutkijat Suomessa. Puheenjohtajana on professori *Harri Sintonen*.

Seuran tarkoitus on terveystaloustieteellisen tutkimuksen edistäminen ja kehittäminen. Käytännössä tätä on toteutettu esitelmä- ja keskustelutilaisuuksilla, joista näkyvimpänä ovat olleet Terveystaloustieteen päivät. Ne järjestettiin tänä vuonna kahdeksannen kerran. Esitelmiä kuultiin mm. laman vaikutuksesta kuntien sosiaali- ja terveysmenoihin, terveyskeskusten tuottavuuskehityksestä sekä väestöryhmittäisistä eroista kotitalouksien sairauskuluissa. Lisäksi seura on järjestänyt pienempiä seminaareja, joissa painopiste on ollut akateemisemmissä ja enemmän metodeihin painottuvissa ongelmissa.

Seura on myös alkanut jakaa alan omaa apurahaa aloitteleville terveystaloustieteilijöille. Kansainvälistä yhteistyötä on ollut erityisesti Tarton ja Yorokin yliopistojen kanssa.

Lisätietoja: Mai.Nordberg@stakes.fi

Ympäristötaloustieteilijöillä on epävirallinen keskusteluryhmä, jota kutsutaan Ympäristötalouden Testilaboratorioksi. Siinä on mukana Metsäntutkimuslaitoksen, Helsingin kaupakorkeakoulun ja Helsingin yliopiston ympäristö- ja luonnonvarataloustieteilijöitä. Ryhmä

on kokoontunut vuodesta 1996 lähtien pohtimaan alan teoreettisia tutkimusongelmia. Aiheita ovat olleet esimerkiksi päästökiintiöillä käytävä kauppa, muuttoliikkeen ympäristövaikutukset, dynaamisten tasapainojen laskentamenetelmät sekä dynaamiset pelit.

Ympäristöekonomistien kansainvälisiä järjestöjä ovat EAERE (European Association of Environmental and Environmental Economists) sekä vanhempi amerikkalainen sisarjärjestö AERE (Association of Environmental and resource economists). Kesäkuussa 1998 oli Venetsiassa EAEREn ja AEREn yhteisesti järjestämä ns. First World Congress.

Lisätietoja: Matti.Liski@hkkk.fi ja
Olli.Tahvonen@Metla.fi

Metsäekonomistiklubi (Finnish Forest Economics Forum) on perustettu 1988 ja se toimii Suomen Metsätieteellisen Seuran yhteydessä.

Sääntöjen mukaan klubi pyrkii edistämään metsäekonomista tutkimusta ja sitä koskevaa tieteellistä keskustelua sekä edistämään jatkokoulutusta. Lisäksi ylläpidetään yhteyksiä muihin tieteenaloihin ja alan käytäntöön. Jäsenenä on sekä tutkijoita että metsäsektorin palveluksessa olevia ekonomisteja.

Klubin toiminta on keskittynyt seminaarien järjestämiseen. Joskus esitelmät on myös julkaistu jälkeinpäin. Viime aikoina on pidetty neljä tilaisuutta vuodessa. Niistä puolet on tieteellisiä, puolet käytännön metsäpolitiikkaan liittyviä. Klubi on kutsunut alustajia niin kotimaasta kuin ulkomailtakin. Viime vuosien seminaari aiheita ovat olleet mm. kansallinen metsäsäohjelma, Natura 2000, aineettomien hyötyjen arvottaminen, raakapuun tuonti, metsänhoitoyhdistyslain muutos ja yksityismetsätalouden tutkimus ja opetus.

Lisätietoja: Juha.Hakkarainen@mtk.fi

Suomen *Operaatiotutkimusseura* ry (FORS, The Finnish Operations Research Society) syntyi maaliskuussa 1973, jolloin noin 60 operaatiotutkimuksesta kiinnostunutta liike-elämän, julkisen hallinnon ja korkeakoululaitoksen edustajaa päätti seuran perustamisesta. (Operaatiotutkimuksen tarkoituksena on avustaa käytännön suunnittelua ja päätöksentekoa soveltamalla kvantitatiivisia suunnittelumenetelmiä tietotekniikkaa hyväksikäyttäen.)

Seuraan voi liittyä kuka tahansa operaatiotutkimuksesta kiinnostunut henkilö. Nyt seuran jäsenmäärä on 240.

Toiminta sisältää tutustumiskäyntejä, seminaareja, koulutuspäiviä, konferensseja, tiedotusta ja kansainvälisten yhteyksien ylläpitoa. Nykyisin seuralla on edustaja operaatiotutkimusseurojen kansainvälisessä (IFORS) ja eurooppalaisessa (EURO) järjestössä.

Lisätietoja: Leena Tanner (tanner@hkkk.fi) ja Markku Kuula (kuula@hkkk.fi)

Monitieteinen *Suomen Eurooppatutkimuksen Seura* (FESA) on perustettu vuonna 1994. Tavoitteena on koordinoita ja tukea niin Euroopan unioniin kuin koko Eurooppaan liittyvää tutkimusta, yhteistyötä, tietopalvelua ja tiedonvälitystä. Eurooppa-tutkimuksen seuroja on myös Euroopan ulkopuolella. Seurojen kattojärjestö pitää maailmankokouksen joka toinen vuosi, viimeksi Brysselissä vuonna 1998. Suomessa seuralla on noin 140 jäsentä – yhteiskuntatieteilijöitä, kansainvälisten suhteiden tutkijoita ja oikeustieteilijöitä – niin akateemisesta maailmasta kuin sen ulkopuoleltakin, mm. järjestöistä.

Lisätietoja: niilo.kauppi@helsinki.fi, pia.letto-vanamo@helsinki.fi tai postitse osoitteella KATTI, PL 4, 00014 Helsingin yliopisto.

EUROTIETOUTTA TENAVILLE

Muutamia vuosia sitten *Suomen Pankki* pelotteli koululaisia esitteellä, jossa vihainen vihreä inflaatiopeikko söi ihmisten säästöt. Nyt *Aku Anka* -lehti valistaa 5. toukokuuta ilmestyneessä numerossaan lukijoitaan euroon siirtymisestä. Kaksi ihan kiltin näköistä setää (Matti *Vanhala* ja Jaako *Rauramo*) kertovat lapsille, että ”perimmäinen tavoite on saada Euroopan rahaolot vakaalle pohjalle”. Toinen heistä selittää, että ”se tarkoittaa kaikkea, mikä liittyy esimerkiksi lainojen korkoihin ja pankkijärjestelmään”.

Koska monille *Aku Ankan* lukijoille saattaa olla epäselvää, mitä se semmoinen Suomen Pankki oikein tekee, heille kerrotaan, että ”Suomen Pankki hoitaa setelimaksuvälinehuoltoa”. Lisäksi Suomen Pankin ekonomistit laativat talousennusteita, joiden perusteella tehdään päätöksiä, joilla tähdätään talouden vakaana pitämiseen. Ihan helppo juttu.

Toinen setä aavistaa, että jotkut *Aku Ankan* lukijat saattavat epäillä koko eurohankkeen onnistumista. Hän rauhoittelee nuoria lukijoita kertomalla, että euro tuo vakautta ja ennustettavuutta Euroopan talouselämään, kun ei enää ole valuutanvaihteluita: ”Tämä heijastuu heti lainojen korkotasoon. Kun valuuttariski on poistu-

nut, Suomen korot ovat hyvin lähellä saksalaisia.” Lapset rauhoittuvat silminnähden tämän tiedon kuullessaan.

Tarina jatkuu: ”Kyllähän tämä johtaa talouspoliittiseen lisäharmonisointiin. Jotta euro pystyttäisiin säilyttämään, niin jäsenmaiden taloudellisten järjestelmien tulee olla sopusoinnussa.” Tieto herättää varmasti vilkasta keskustelua hiekkalaatikoilla, päiväkodeissa, pelikentillä ja kouluissa. *Aku Ankan* lukijat yhtynevät myös johtopäätökseen, että euroon siirtyminen aiheuttaa suuria vaatimuksia sekä keskuspankkijärjestelmälle että eri maiden hallituksille.

Voi vain kuvitella, kuinka perheen pienimmille luetaan *Aku Ankasta*, että ”moni ala on nopeasti siirtymässä eurolaskutukseen” ja ”euron käyttöönotto on hoidettu kirjanpitoon, laskentaan ja laskutukseen ja joka paikkaan” – tai että ”verotusjärjestelmien erot tulevat säilymään, mutta vähentymään ja suuret veropoikkeamat tulevat tasoittumaan”. Iltasadun voi päättää vaikka levollisen unen tuovaan tietoon siitä, että euro on hyvä asia, koska ”ihmisten ei tarvitse kantaa huolta siitä, säilyykö rahan arvo, heiluvatko korot kovasti ja onko pankkikriisin kaltaisia häiriöitä”.

EDUSKUNNAN JA HALLITUKSEN KESKEISET VALIOKUNNAT

Eduskunnan valiokunnat

Finanssipolitiikasta vastaa Suomessa eduskunta ja eduskunnassa valtaa käyttävät erityisesti valiokunnat. Lähes kaikki eduskunnan ratkaisut tehdään valiokunnissa laadittujen mietintöjen

pohjalta. Erikoisvaliokuntia on 14 sekä lisäksi suuri valiokunta. Selvästi suurin ja merkittävin työsarja on hallituksen esitysten käsittely. Valiokunnat valmistelevat täysistuntokäsittelyä varten myös lakialoitteet, valtioneuvoston selonteot ja kertomukset. Valiokunnat antavat

pyynnöstä lausuntoja ja voivat itsekin pyytää ministeriöiltä selvityksiä.

Yksi vaikutusvaltaisimpia on eduskunnan *valtiovarainvaliokunta*. Sen toimialaan kuuluvat valtion talousarvioesitys, muut hallituksen esitykset raha-asioista, hallituksen ja valtioneuvoston kertomukset valtionvarain hoidosta, talousarvioaloitteet yms. Siellä käsiteltäviä raha-asioita ovat esimerkiksi veroja ja veronluonteisia maksuja koskeva lainsäädäntö, valtion lainanotto ja valtion liikelaitosten lainanottovaltuudet, valtioneuvoston muuhun kuin yritystoimintaan, yleisten maksujen perusteet sekä useimmat avustukset, lainat ja korkotuet. Valtiovarainvaliokuntaan kuuluu 21 jäsentä. Puheenjohtajana on Maria Kaisa *Aula*.

Talousvaliokunta käsittelee mm. kauppaa, teollisuutta, elinkeino- ja vakuutus toimintaa, kuluttajansuojaa, kilpailua, energiataloutta ja valtionyhtiöitä sekä rahoitus-, valuutta- ja arvopaperimarkkinalainsäädäntöä. Lisäksi se valvoo mm. Suomen Pankin, pankkivaltuutettujen ja pankin johtokunnan sekä eräiden rahastojen toimintaa. 17-jäsenisen talousvaliokunnan puheenjohtajana on Leena *Luhtanen* (sd).

Finanssipoliittista merkitystä on usein myös *sosiaali- ja terveysvaliokunnassa* käsiteltävillä asioilla kuten sosiaali- ja terveydenhuolto, toimeentuloturva, sosiaalivakuutus ja eläkelainsäädäntö. Mm. työvoimaa ja työllisyyttä käsitellään *työasiainvaliokunnassa*.

Suuri valiokunta osallistuu nykyisin lakiehdotusten käsittelyyn vain silloin, kun eduskunta on asian ensimmäisessä täysistuntokäsittelyssä niin päättänyt. Lakiehdotus lähetetään suureen valiokuntaan myös, jos eduskunta on asian toisessa käsittelyssä muuttanut erikoisvaliokunnan ehdotusta. Käytännössä suureen valiokuntaan lähetetään vuosittain vain muutamia lakiehdotuksia. Nykyisin sen keskeisin tehtävä on Eurooppa-valiokuntana toimiminen. 25-jäsenisen

suuren valiokunnan puheenjohtajana on Esko *Aho*.

Pankkivaltuusto on valiokuntien tapainen elin. Sen tehtävänä on ollut valvoa Suomen Pankkia, joka on kuitenkin nyt osa Euroopan keskuspankkia. Pankkivaltuuston asema on siten merkittävästi muuttunut Suomen liittyttyä EMUun. Aiemmin se päätti rahapolitiikan peruslinjoista – tosin Suomen Pankin johtokunnan esityksestä. Nyt myös peruskorosta päättäminen on siirtynyt valtiovarainministeriölle. Pankkivaltuusto toimii edelleen Sitran hallintoneuvostonä. Lisäksi sille on etsitty uutta roolia parlamentaarisen talouspoliittisen keskustelun foorumina. Nykyiseen pankkivaltuustoon kuuluvat puheenjohtajana Ilkka *Kanerva* sekä muina jäseninä Antero *Kekkonen*, Virpa *Puisto*, Mauri *Pekkarinen*, Anneli *Jätteenmäki*, Olavi *Ala-Nissilä*, Ben *Zyskowitz*, Martti *Tiuri* ja Kari *Uotila*. (Ns. ”suppean pankkivaltuuston” muodostavat Kanerva, Ala-Nissilä ja Kekkonen.) Pankkivaltuuston neuvonantajana toimii VTT Jaakko *Kiander*.

Ministerivaliokunnat

Valtioneuvostolla on neljä pakollista valiokuntaa: talouspoliittinen, raha-asiain-, ulko- ja turvallisuuspoliittinen sekä EU-ministerivaliokunta. Suurin osa lakisäateisten valiokuntien ministerieistä määräytyy suoraan valtioneuvoston ohjesäännöstä. Kaikissa puheenjohtajana toimii pääministeri ja ‘pakollisina’ jäseninä hallituspuolueiden puheenjohtajat. Milloin paikalle on kutsuttu muikin ministeri, on hän myös valiokunnan jäsen.

Talouspoliittiseen ministerivaliokuntaan kuuluvat pääministerin lisäksi valtiovarainministeri, ”pääministerin määräämä valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvia asioita käsittelemään määrätty ministeri”, kauppaja teollisuusministeri, työ-

ministeri ja enintään neljä muuta ministeriä. Valiokunnassa käsitellään asiat, jotka koskevat kokonaistaloudellista kehitystä sekä yleistä talouspolitiikkaa, julkisen talouden kehitystä, investointien ohjaamista yms. talouspoliittisia toimenpiteitä. Valiokuntaan kuuluvat puheenjohtaja *Lipponen* lisäksi jäsenenä Sauli *Niinistö*, Suvi-Anne *Siimes*, Ja-Erik *Enestam*, Kalevi *Hemilä*, Olli-Pekka *Heinonen*, Erkki *Tuomioja*, Sinikka *Mönkäre* ja Satu *Hassi*. Sihteerinä toimii valtiovarainministeriön budjettipäällikkö.

EU-ministerivaliokunta valmistelelee Euroopan unionissa päätettäviä asioita. EU-valiokunnan puheenjohtajana on pääministeri ja jäsenenä ulkoministeri, oikeusministeri, ulkomaankauppa-asioita hoitava ministeri, valtiovarainministeri, maa- ja metsätalousministeri, kauppa- ja teollisuusministeri ja kaksi pääministerin määräämää ministeriä sekä aina se ministeri, jonka toimialaan käsiteltävä asia kuuluu. Asioiden käsittelyyn voivat osallistua myös muut ministerit. Nykyiseen EU-ministerivaliokuntaan kuuluvat siten Paavo *Lipponen* (pj), Sauli *Niinistö*, Tarja *Halonen*, Johannes *Koskinen*, Kimmo *Sasi*, Kalevi *Hemilä*, Erkki *Tuomioja*, Jan-Erik *Enestam* ja Suvi-Anne *Siimes*. Sihteerinä on ulkoministeriön EU-sihteeristön päällikkö.

Raha-asiaivaliokunnan tehtävänä on ennakkollinen finanssivalvonta. Puheenjohtajana toimii pääministeri ja jäsenenä valtiovarainminis-

teri sekä kaksi muuta ministeriä. Lisäksi pääministeri voi määrätä enintään kaksi lisäjäsentä. Nykyisessä raha-asianvaliokunnassa istuvat pääministerin lisäksi Sauli *Niinistö*, Suvi-Anne *Siimes*, Jan-Erik *Enestam*, Sinikka *Mönkäre* ja Satu *Hassi*. Valiokunnan sihteerinä toimii valtiovarainministeriön valtiosihteerit.

Ulko- ja turvallisuuspoliittiseen valiokuntaan kuuluvat pääministerin lisäksi ulkoasiainministeri, puolustusministeri ja kolme muuta pääministerin määräämää ministeriä. Tarpeen vaatiessa pääministeri määrää joukkoon vielä yhden ministerin. Valiokunta käsittelee asiat, jotka koskevat ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tai Suomen muita suhteita ulkovaltoihin. Nykyinen valiokunta koostuu puheenjohtaja Paavo *Lipponesta*, Sauli *Niinöstöstä*, Tarja *Halosesta*, Jan-Erik *Enestamista*, Kimmo *Sasista*, Satu *Hassista*, Suvi-Anne *Siimeksestä* sekä Erkki *Tuomiojasta*. Tasavallan presidentillä on kokouksissa läsnäolo-oikeus. Sihteerinä toimii ulkoasianministeriön valtiosihteerit.

Näiden lisäksi voidaan asettaa myös ylimääräisiä ministerivaliokuntia tarpeen mukaan. Nykyisessä hallituksessa toimii mm. *lähialueministerivaliokunta*. Ministeriryhmiä voidaan asettaa valmistelemaan myös jotain laajaa uudistusta, kuten muutama vuosi sitten ns. integraatioryhmä ja tällä hetkellä *hallinnon kehittämisen ministeriryhmä*.

WIDERIN TUTKIMUSOHJELMASSA UUSIA AIHEITA

Wider-instituutti (World Institute for Development Economics Research) perustettiin Helsinkiin vuonna 1984 vilkkaan keskustelun siivittämänä. Se on vuonna 1975 Japaniin perustetun YK:n yliopiston alainen kehitysmaihin erikoistunut tutkimuslaitos.

Yksi laitoksen perustajajäsenistä on taloustieteen nobelisti *Amartya Sen*. Monet hänen julkaisuistaan ovat ilmestyneet laitoksen sarjassa ja hän on myös viettänyt Suomessa Wider-instituutin tiimoilta monia kesiään. Laitoksen ensimmäisenä johtajana toimi sri lankalainen toh-

tori *Lal Jayawardena*. Nykyinen johtaja (vuoden 1996 alusta) on italialainen kehitystalous-tieteilijä *Giovanni Andrea Cornia*. Hän on työskennellyt aikaisemmin ekonomistina mm. Fiatilla sekä UNICEFissa.

Laitoksen johtokuntaan on alusta saakka kuulunut aina yksi suomalainen. *Pentti Kouri* oli johtokunnan jäsen vuosina 1985–1990, *Pekka Korpinen* 1991–1993 ja *Antti Tanskanen* 1994–1995. Vuodesta 1996 lähtien johtokuntaan on kuulunut *Jukka Pekkarinen*. Laitoksessa on myös työskennellyt useita suomalaisia ekonomisteja tutkimus- ja johtotehtävissä: mm. *Pertti Haaparanta* (1986–1987), *Reino Hjerpe* (1994–1996), *Katri Kosonen* (1989–1990) sekä tällä hetkellä tutkimusjohtajana *Matti Pohjola*.

Laitoksen päärahoittaja on Suomen valtio. Muita rahoittajia ovat mm. ruotsalainen SIDA-instituutti (Swedish International Development Agency), Intian valtio sekä Sasakawa-säätiö. WIDER-instituutin alkutaivalta Suomessa väritti lehtikirjoittelu laitoksen varainkäytöstä, mutta viime vuosina laitos on ollut esillä lähinnä tutkimustensa, konferenssiensa sekä kansainvälisten vierailijoidensa kautta. Esimerkiksi toukokuussa Helsingissä kokoontui noin 40 Widerille työskentelevää kansainvälistä tutkijaa, jotka etsivät keinoja ehkäistä Ruandan ja Somalian kriisin kaltaisia konflikteja. WIDER Annual Lectures-sarjassa ovat luennoineet *Douglas North* ja *Joseph Stiglitz*. Tämän vuoden luennon pitää *Anthony Atkinson* lokakuun puolivälissä.

Suomalaiseen tutkijayhteisöön laitos ylläpitää suhteita säännöllisin tiedottein sekä seminaarikutsuin. Laitoksen tutkijat ovat myös opettaneet jo usean vuoden ajan siirtymätalouksien kurssia Helsingin kauppakorkeakoulussa sekä kehitystalous-tieteen johdanto- ja jatkokursseja Helsingin yliopistossa.

Wider-instituutin tutkimusohjelmassa ovat

olleet keskeisellä sijalla mm. kehitysmaiden nälkäongelma, tulonjaon ja köyhyyden ongelmat, teknologinen kehitys, naisten asema, ympäristöongelmat, siirtymätaloudet, humanitäariset ongelmat sekä kansainvälisen kaupan ja rahoituksen kysymykset. Tällä hetkellä tekeillä olevat 11 projektia käsittelevät seuraavia aiheita:

- pk-sektori siirtymätalouksissa
- tulonjako ja sosiaalinen rakenne siirtymätalouksissa
- Saharan eteläpuoleisen Afrikan jälleenrakentaminen
- tulonjako ja köyhyys maailmantaloudessa
- ryhmäkäyttäytyminen ja taloudellinen kehitys
- informaatioteknologian vaikutus taloudelliseen kehitykseen
- taloudellinen kasvu luonnonvaroiltaan rikkaissa kehitysmaissa
- rahoituskriisien tarttuminen maasta toiseen
- YK:n ja Bretton Woods-instituutioiden uusi rooli maailmantaloudessa
- EMUn vaikutus maailmantalouteen
- pienten kehitysmaiden integroituminen maailmantalouteen.

Ensi vuoden suunnitelmiin kuuluvat mm. projektit pakolaisongelmista, Kiinan talouskehityksestä ja yksityistämishojelmien toimivuudesta kehitysmaissa.

Lähes kaikki projektien vetäjät työskentelevät Helsingissä. Jokaisessa hankkeessa on lisäksi 15–20 sivutoimista tutkijaa, joten tutkijaverkoston koko on liki 200 ekonomistia. WIDERissa toimii myös PhD Internship-ohjelma, jossa vuosittain vierailee 4–5 jatko-opiskelijaa maailman eri puolilta.

Professori *Matti Pohjola* johtaa tutkimusprojektia informaatioteknologian vaikutuksesta taloudelliseen kehitykseen. Siinä tarkastellaan

mikro- ja makroaineistojen avulla tietotekniikkaan tehtyjen investointien vaikutusta tuottavuuteen, palkkoihin, työllisyyteen ja talouskasvuun sekä teollisuus- että kehitysmaissa. Projektin lopputuloksena oleva kirja valmistuu kesän aikana. Siihen ovat kirjoittaneet mm. *Frank Lichtenberg*, *Francis Kramarz*, *Danny Quah* ja

Sergio Rebelo. Syksyllä alkavassa uudessa projektissa Pohjolan tutkimus keskittyy informaatioteknologian vaikutuksiin tuotannon sijoittamiseen ja työllisyyteen.

Tietoja Wider-instituutin tilaisuuksista, julkaisuista ja muusta toiminnasta saa osoitteesta www.wider.unu.edu

KANSAINVÄLISEN TALOUDEN TUTKIMUS VERKOTTUU POHJOISMAISSA

Kansainvälisen kaupan pohjoismaiset tutkijat perustivat maaliskuussa 1998 tutkijaverkon (The Nordic International Trade Seminars, NOITS), jonka tarkoituksena on vahvistaa ja ylläpitää pohjoismaisia yhteyksiä alan tutkijoiden kesken vuosittaisten konferenssien avulla. Ryhmän ensimmäinen konferenssi pidettiin Tukholmassa maaliskuussa 1998 ja toinen Bergenissä toukokuussa 1999. Vuonna 2000 tapaaminen järjestetään Suomessa.

Kokousten ohjelma perustuu enimmäkseen pohjoismaisiin esitelmiin. Pohjoismaiden ulkopuolelta kutsutaan kuitenkin aina kaksi luennoitsijaa. Bergenissä vierailivat *Richard Baldwin* (Graduate Institute for International Studies, Geneve) ja *Philippe Martin* (CREAS-ENPC, Pariisi).

Kokousten lisäksi verkoston tarkoituksena on lisätä kansainvälisen talouden pohjoismaisten tutkijoiden ja jatko-opiskelijoiden yhteyksiä, antaa väitöskirjantekijöille mahdollisuus esittää töitään ja saada niihin kommentteja sekä lujittaa pohjoismaisten tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen yhteistyötä.

Verkoston tapaamisia organisoii toimikunta, johon kuuluvat *Karen-Helene Midelfart-Knarvik* (Norges Handelshøyskole, Bergen), *Pontus Braunerhjelm* (Industriens Utredningsinstitut, Tukholma), *Pertti Haaparanta* (Helsingin kauppakorkeakoulu), *Rikhard Forslid* (Lundin yliopisto), *Pascalis Raimondos-Möller* (Kööpenhaminan kauppakorkeakoulu) ja *Mika Widgrén* (Yrjö Jahnssoinin Säätiö)

SYMPOSIUM KULUTUSTUTKIMUKSESTA

Kuluttajatutkimuskeskus ja Tilastokeskus sekä Vaasan yliopisto yhdessä järjestävät syyskuussa (23.–24.9.1999) ensimmäisen kulutustutkimussymposiumin. Sillä juhlistetaan 90 vuotta täyttävää kulutustutkimusta. Symposium koostuu luennoista, paneelikeskustelusta, pienryhmätyöskentelystä sekä ‘Kulutuksen vuosisata’-

näyttelystä. Yleisteemana on kulutuksen ja kulutustutkimuksen historia ja tulevaisuus. Työryhmien aiheina ovat globaali ja paikallinen tutkimus, kuluttaja tietoyhteiskunnassa, kulutus ja hyvinvointivaltio, kuluttamisen moraaliset kysymykset sekä kulutuksen merkityssisältö. Luennoitsijoina ovat pääjohtaja *Timo Relander*,

johtaja *Jukka Pekkarinen*, VTT *Visa Heinonen*, yliaktuaari *Kirsti Ahlqvist*, johtaja *Eila Kilpiö* sekä professori *Suzanne Beckman* Kööpenhami-

nan yliopistosta. Osallistuminen symposiumin tapahtumiin on maksuton. Lisätietoja: <http://www.stat.fi/kulutussymposium>.

PROFESSORIEN TYÖMARKKINOILLA VILKASTA

Kansantaloustieteen professorien työmarkkinoilla on Suomessa ollut viime kuukausina harvinainen tilanne, kun avoinna on ollut samaan aikaan peräti viisi professuuria: Jyväskylän yliopistossa (A26), Vaasan yliopistossa (A28), Turun kauppakorkeakoulussa (A26), Tampereen yliopistossa (A28) sekä Helsingin yliopistossa (A26). Professorikunnan ikääntyessä ja

siirtyessä vähitellen eläkkeelle on virkoja avautumassa lähivuosina myös muilla yliopistopaikkakunnilla. Lisäksi suomalaisia taloustieteilijöitä toimii tällä hetkellä professoreina tai luennoitsijoina useissa ulkomaisissa yliopistoissa (esimerkiksi. Uskali *Mäki* Rotterdammassa, Maija *Halonen* Bristolissa ja Juuso *Välimäki* Northwesternissä).

TALOUS & YHTEISKUNTA SEKÄ MARKKA & TALOUS -LEHDET UUDISTUIVAT

Palkansaaajien tutkimuslaitos on uudistanut *Talous & Yhteiskunta* -lehtensä ulkoasun ja sisällön. Lehti on nyt kooltaan suurempi, sisältää runsaasti valokuvia ja muistuttaa muutenkin taitoltaan aiempaa enemmän aikakauslehteä. Myös juttujen pituus on lyhentynyt ja tyyli muuttunut lukijaystävällisemmäksi. Lehti ilmestyy edelleen neljä kertaa vuodessa. Uuden numeron 'puheenvuoroja' -palstalla esiintyvät *Paavo Lipponen* ja *Sixten Korkman*. Lehdessä

on tiiviiden artikkeleiden ja katsausten lisäksi myös mm. haastattelu, laitoksen uusien ekonomistien esittelyt, uutisia tutkimushankkeista ja ennustetoiminnan uudistumisesta sekä internet-tietoutta.

Suomen Pankin *Markka & talous* -lehden uusi nimi on *Euro & talous*. Kannen ulkoasu on muuttunut ja lehden sisällekkin on tullut enemmän väriä. Sen sijaan sisällössä ei ole tapahtunut suuria muutoksia.

THE ECONOMIST: EKONOMISTIT NETISSÄ

KAK:n numerossa 4/98 esittelimme ekonomisteille hyödyllisiä internet-sivuja. Keväällä (13.3.1999) *The Economist*-lehti esitteli asiantuntijaraadin valitsemat viisi parasta taloustieteen verkkosivua. Ohessa julkaisijat sivujen sijoittumisjärjestyksessä:

1. Nouriel Roubini (www.stern.nyu.edu/~nroubin/asia/AsiaHomepage.html).

2. Paul Krugman (web.mit.edu/krugman/www)
3. National Bureau of Economic Research (www.nber.org)
4. a) Nicholas Economides (raven.stern.nyu.edu/networks) sekä
b) Hal Varian (sims.berkeley.edu/resources/infoecon)
5. The Mining Company (economics.mining.com)

Kunniamaininnan saivat myös:

Pasi Kuoppamäki (www.etla.fi/pkm/JokEc)

Brad Delong (econ161.berkeley.edu)

OECD (www.oecd.org/std/others1.htm)

Bill Goffe (rfe.org): [*resources for the economists', josta 700 linkkiä muualle]

Bloomberg (www.bloomberg.com)

AOL (aol.com)

The Dismal Scientists (www.dismal.com)

Financial Times (www.ft.com)

Wall Street Journal (www.wsj.com)

The Economist (www.economist.com)

Merrill Lynch (www.merrillynch.com)

Morgan Stanley Dean Whitter (www.ms.com/gef.html)

NIMITYSUUTISIA

Suomen Pankki on uudistanut organisaatiotaan. Antti *Suvanto* on nimitetty johtokunnan neuvonantajaksi. Rahapolitiikan ja kansantalouden osastot on yhdistetty kansantalousosastoksi, jonka päälliköksi on nimitetty Pentti *Pikkarainen*. Kesäkuun alusta lukien Kansantalousosaston toimistopäälliköksi on nimitetty KTT Anne *Brunila* (talouspolitiikan toimisto), VTK Jarmo *Kontulainen* (ennustetoimisto), VTM Ilkka *Lyytikäinen* (tietohallintotoimisto) ja VTL Veli-Matti *Mattila* (seurantatoimisto). Lisäksi KTM Hanna-Leena *Männistö* on nimitetty neuvonantajaksi ennustetoimistoon. Tietopalveluosasto on laajennettu tilasto-osastoksi. Sen osastopäällikkönä toimii edelleen Martti *Lehtonen*. Rahapolitiikan välineiden suunnittelu on siirretty markkinaoperaatioiden osastolle ja kotimaisiin luottokelpoisuusarvioijiin liittyvät tehtävät rahoitusmarkkinaosastolle. Laskentaosasto on yhdistetty hallinto-osastoon, jonka päällikkönä toimii Esa *Ojanen*. Lisäksi rahoitusmarkkinaosaston toimistopäällikkö Harry *Leinonen* on nimitetty johtokunnan neuvonantajaksi ja tutkimusosastolla Markku *Malkamäki* rahoitusmarkkina-asiantuntijaksi.

Helsingin kauppakorkeakoulun rehtoriksi kaudelle 1.8.1999–31.7.2004 on valittu nykyinen rehtori, rahoitusteorian professori Eero *Ka-*

sanen. Ensimmäiseksi vararehtoriksi on valittu liiketaloustieteen, erityisesti markkinoinnin professori Olli *Ahtola* ja toiseksi vararehtoriksi professori Jyrki *Wallenius*, opetusalan liikkeenjohdon systeemit, erityisesti päätöksenteko ja suunnittelu. Lehtori *Asko Korpela* jää eläkkeelle elokuussa.

Turun kauppakorkeakoulun yleisen taloustieteen laitoksella professori *Veikko Reinikainen* jää eläkkeelle syyskuun alussa ja virkaa tulee hoitamaan *Mika Widgrén* (virka on parhaillaan haussa). *Pekka Mannonen* on nimitetty yliassistentiksi ja *Jarmo Hahl* assistentiksi – molemmat viideksi vuodeksi elokuun alusta lähtien. *Paa-vo Okko* on valittu korkeakoulun vararehtoriksi 1.9. alkaen.

SAK:n ekonomistiksi kahden vuoden määräaikaiseen työsuhteeseen on nimitetty *Pekka Laine*. Hän on toiminut aiemmin Palkansaajien tutkimuslaitoksessa projektitutkijana.

Valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosastolle on nimitetty huhtikuussa VTM *Merja Mikkola* finanssisihteeriksi vuoden 2000 helmikuun loppuun saakka. KTM *Sami Yläoutinen* on lainattu Suomen Pankista valtiovarainministeriön kansantalousosastolle Suomen EU-puheenjohtajuuskauden ajaksi. Ja nimitysuutinen on tietysti sekin, että toiseksi valtiovarainminis-

teriksi on nimitetty ekonomisti, VTL Suvi-Anne Siimes.

VATTissa on nimitetty ekonomisteiksi toukokuun alusta alkaen VTL Pekka Sinko (joka on toiminut VATTin tutkijana vuodesta 1990) sekä uutena tulokkaana VTL Johanna Pohjola. Syyskuun alusta alkaen uudeksi ekonomistiksi VATTiin on nimitetty Ph.D. Adriaan Perrels. Tutki-

jaksi on nimitetty heinäkuun alusta lähtien VTT Tarmo Rätty. VTL Juha Rantala on siirtynyt kesäkuun alussa VATTista Eläketurvakeskuksen ekonomistiksi. Eduskunnan pankkivaltuusto on nimittänyt VTT Jaakko Kianderin neuvonantajakseen vuoden 2000 kevääseen saakka. (Tehävä on sivutoiminen, joten Kiander jatkaa VATTissa.)

KEVYESTI

*Rationaalista Romantiikkaa**

On ymmärrettävää että henkilöt, jotka eivät ole saaneet taloustieteellistä koulutusta, ovat taipuvaisia tunteiluun niinkin tärkeässä asiassa kuin puolison valinta. Monet ovat sen vuoksi saaneet myöhemmin katkerasti katua. Vain koulutetut ekonomistit voivat todella ymmärtää avioliittomarkkinoiden toimintaa. Nobelisti Gary S. Becker on tehnyt alalla ansiokasta tutkimusta, jonka tulokset olisi pikimmiten saatava osaksi kansanvalistustyötä.

Vaarana on, että yksilöt eivät toimi todellisten preferenssiensä mukaisesti, vaan heidän käyttäytymistään hallitsevat irrationaalisuuteen altistavat mielihalut. Järkevä henkilö, jolla on riittävä yleissivistys talusteoriassa, pyrkii luonnollisesti maksimoimaan hyötyään. Hän kykenee esittämään puolisoehdokkailla mieltymyksensä täsmällisesti preferenssirelaation muodossa ja selittämään näille preferenssejään hyötyfunktion avulla. Hän ymmärtää, että aviopuolison valinta tulee nähdä ensisijaisesti rajoitusten alaisena optimointiongelmana.

* Jutussa on hyödynnetty Hilka Taimion esitelmää Gary S. Beckerin ajatuksista (<http://ww.psy.fi/taimio.htm>). Tässä esitetyt tulkinnat eivät kuitenkaan kaikilta osin vastaa esitelmän sisältöä.)

Avioliitto on riskialtis kaupankäyntitilanne. Odotetut hyödyt eivät aina vastaa aktuaalisia hyötyjä. Miksi sitten järkevätkin ihmiset saattavat mennä naimisiin? Tietenkin siksi, että avioliitossa *keskimäärin* saavutetaan korkeampi kotitaloustuotannon määrä kuin yksin elletessä. Yksilön hyöty tai hyvinvointi riippuu tuotettujen ja kulutettujen kotitaloushyödykkeiden määrästä. Rationaalinen yksilö (kuten ekonomisti) avioituu silloin ja vain silloin, kun avio-suhteesta saatava odotettu hyödy on suurempi kuin avioliiton odotetut kustannukset. Näitä kustannuksia hän mittaa menetetyillä vaihtoehdoilla, joita ovat pysyminen naimattomana tai second best -puolisokandidaatin valinta.

Taloustieteilijää luonnollisesti häiritsee se, että avioliitto joudutaan solmimaan epätäydellisen informaation vallitessa. Puolisoa etsittäessä ei aina kovasta yrityksestä huolimatta ehdi tutustua kaikkiin ehdokkaisiin ja näiden ominaisuuksiin. Ongelmaksi voivat muodostua myös etsintäkustannukset. Prosessi aiheuttaa yleensä runsaasti vaivannäköä, vaatekuluja, ravintolalaskuja ja ajanhukkaa.

Aviopuolisoksi voidaan pyrkiä valitsemaan mahdollisimman samanlainen tai mahdollisimman erilainen henkilö. Puolisoehdokkaita arvioidessa on pidettävä mielessä, että perheen työnjakoon vaikuttavat mm. puolisojen väliset

suhteelliset tuottavuuserot kotityössä ja markkinatyössä. Nämä asiat on syytä selvittää huolellisesti etukäteen. Kotitaloushan on tärkeä kulu- ja tuotantoyksikkö.

Kaikki perheet ovat kotitalouksia, mutta kaikki kotitaloudet eivät ole perheitä. Avioliitosta saatava *tuotannollinen hyöty* kasvaa, jos henkilö, jolla on suurempi suhteellinen etu markkinatyössä menee naimisiin sellaisen henkilön kanssa, jolla puolestaan on suurempi suhteellinen etu kotitaloustuotannossa. Perinteisten arvojen kannattajia lämmittänee tulos, jonka mukaan naisten palkkatason nousu suhteessa miehen palkkatasoon vähentää traditionaalisesta työnjaosta avioliitossa saatavaa hyötyä.

Jos avioidutaan samankaltaisen henkilön

kanssa, avioliitosta saatava hyöty kasvaa *kulutustoiminnoissa*. Tämä tarkoittaa, että henkilöt, joilla on samanlaiset preferenssit ja kulutustotumukset, älykkyystaso jne. viihtyvät paremmin yhdessä – ja heidän ns. ”onnellisuutensa” lisääntyy.

Avioliiton kuluessa puoliset investoivat inhimilliseen pääomaan, joka lisää avioliitosta saatavaa hyödyä. Tämä inhimillinen pääoma voi kuitenkin olla hyvin avioliittospesifiä, joten sen siirtäminen toiseen avioliittoon saattaisi olla hankalaa. Avioerojen välttämiseksi on hyvä tuntea avioliittomarkkinoiden toimintaperiaatteet ja käyttäytyä valintatilanteessa rationaalisesti. Hyvin toimivilla avioliittomarkkinoilla saavutetaan tehokas tasapaino ja puolisovalinnat ovat Pareto-optimaalisia.